

UN DIA de DOL EL MARTIR

per Roc Boronat

A. C.

Cada any, el 15 d'Octubre, hauria de ser per a tots els catalans —tant pels de l'exili, com pels de l'interior— un dia de dol. Una diada la qual tingués la virtut —o fes el miracle— d'unir-nos, espiritualment, en un mateix acte de protesta i de dolor. De protesta per l'atropell de barbàrie i el crim infame que representa l'afusellament del President de Catalunya, que amb tot i la seva monstruosa inhumanitat encara és l'hora que ha de commoure la consciència del món; de dolor per la pèrdua d'un dels cavallers de l'Ideal més virils i lluitadors que ha tingut en tots els temps la nostra santa causa.

Diem santa perquè tota causa de llibertat i de redreçament nacional d'un poble que ha viscut segles de sotmissió i d'esclavitud ho és de santa.

Santa pel sentiment d'amor i de justícia que la inspira; santa per la sang i les llàgrimes que ja ha costat; santa perquè ella també té els seus apòstols i els seus màrtirs.

Els uns humils, anònims; altres famosos, il·lustres, preclars.

Tanmateix cap, però —reconeixem-ho, sense ofendre o menysprear la memòria dels altres patriotes caiguts, tant els que es troben enterrats en un bocí de terra oblidada, al peu d'una muralla o d'una trinxera, com els que jeu en l'il·lustre fossar de la Pàtria, car per nosaltres tots són igual volguts i venerats—, de tan gran i gloriós com ho és en aquests moments Lluís Companys; gran per la seva vida, agitada, intensa, fecunda, i gloriós per la seva mort serena, bella i altiva, que evoca tota ella passatges de llegenda i llusors d'epopeia bíblica.

* * *

"El dia 15 vam enterrar aquell heroi i aquell sant. La nit anterior, havíem estat tres hores amb ell, somrient i animós. Després, jo vaig rebre el seu cadàver...", escribia, uns dies després d'haver-se perpetrat oficialment aquell festí de sang al Castell de Montjuïc, la Ramona Companys a la seva neboda Maria, la filla del President, la qual es trobava exiliada en terres de França, d'on un escamot de falangistes, vestits amb l'uniforme alemany, s'havien endut el seu pare.

Un heroi i un sant, diu ella, la germana monja. Paraules senzilles, belles, profundes; que resumeixen i simbolitzen tota la història generosa i tràgica d'un home.

* * *

Si la gent de les altres terres no hi pensa, amb el nostre President Màrtir, amb el seu calvari i la seva mort —és clar, no té perquè pensar-hi!—, i els fantasmes de la diplomàcia internacional segueixen fent de muts i insensibles sepulcres en la seva tomba, tirant-hi cada dia amb la seva pala fúnebre més embostes de sorra, recordem-lo nosaltres, els catalans, sense distinció d'idees i de matisos; avui, sobretot avui, en companyia dels amics o en la intimitat, cadascú en el seu pensament i en el seu cor, en una evocació fervorosa d'amor i homenatge.

RECORDANÇA

En traspassar el llindar de la mort, Lluís Companys posà una nova emoció a les quatre barres de la nostra bandera i féu més vibrant i solemne el clam de justícia d'Els Segadors.

El culte a l'amistat ben sentida va més enllà de la mort; Lluís Companys no finí, quan l'assassinaren. L'espetec dels fusells feren el comiat a l'Honorable President de Catalunya, ensems que anunciaven l'adveniment d'un nou heroi per la Pàtria.

En som devots, de l'heroi; en el record estimem a l'amic i admirem a l'home. Abrandat, de dalers roents i coratjos, guanyà el més alt honor de català i el mantingué en els moments més aspres de la vida de la seva terra; planer, franc i generós, sabé conquerir l'afecte del seu poble i un estol d'amics sincers; intel·ligent, perspicaç i agosarat, es féu respectar d'insolents i adversaris; apassionat i convençut, l'home vencé l'instint i, en el darrer sacrifici, creà el símbol.

Tant és cert que Catalunya ha escollit a Lluís Companys entre els seus fills dilectes, com li repugna el malagraïment dels que menyspreen als patricis més il·lustres. Malaurats dels que no saben estimar, ells mateixos es condemnem a l'infern de la pròpia mesquinesa.

Els que tenen la grandesa de Lluís Companys, els que amb l'arada de la seva vida fan un solc de llum en la història, nou bocí de camí en el pedregam, viuen en el món ample de les il·lusions i quan se'n van, encara acompanyen als que van seguint per la ruta que mena a la consagració de la llibertat, el dret i la justícia.

En l'eixorquia torturant de l'exili, ergàstula oberta que reduceix quasi a la nul·litat fins les nostres rebel·lies, volem, almenys, que el record sigui fumarola del foc que ens arbori; afirmació minça potser —paraules—, però prometença perenne i profundament sentida i sincera de la fidelitat als ideals que ens guïaren vers la mateixa fita, que ens aplegaren en la mateixa lluita i a la Pàtria que ens féu germans, i que ens llegà el dret a l'orgull de ser catalans i el deure de combatre als lladres de pobles que ens vulguin fer esclaus.

E. R. de C. i el Pacte

Les organitzacions liberals i democràtiques de l'exili han enviat al govern dels Estats Units una protesta conjunta contra el pacte militar entre Franco i Eisenhower.

En el manifest que han publicat a París en tal fi hi figuren, a més dels socialistes i republicans espanyols, la C. N. T. i Esquerra Republicana de Catalunya, amb la signatura de Josep Tarradella.